

aran dubèrt
Conselh Generau d'Aran

Era sanitat, ua prioritat de país
La sanitat, una prioritat de país
La sanidad, una prioridad de país

plana 6

Eth Conselh Economic e Sociau, un esturment ath servici deth progrès
El Consell Econòmic i Social, un instrument al servei del progrès
El Consejo Económico y Social, un instrumento al servicio del progreso

plana 16

Endauant damb era lei der aranés
Endavant amb la llei de l'aranès
Adelante con la ley del aranés

plana 24

somari

- 4 Editoriau
- 6 Tèma centrau
- 10 Promocion economica, torisme e comèrç
- 17 Territòri e mobilitat
- 19 Cultura e lengua
- 26 Institucions
- 30 Espòrts, joenessa e educacion
- 36 Miei ambient
- 42 Pompièrs e proteccion civil

aran dubèrt

Revista d'informacion d'interès ciutadan
Numerò 7
Gèr - hereuèr 2011

Conselh Generau d'Aran
arandubert@conselharan.org
www.aran.org

Dirèccion
Amador Marqués

Redaccion
Servici de Comunicacion e Premsa
deth Conselh Generau d'Aran

Conselh e imprestacion
Aran Disseny

Deposita Legal
L-723-2008

Conselh Generau d'Aran

telefons d'interès

- Conselh Generau d'Aran 973 64 18 01
- Pompièrs d'Aran 973 64 00 80
- Espitau Val d'Aran (urgéncias) 973 64 00 04
- Espitau Val d'Aran (consultes) 973 64 31 40
- Transpòrt e Emergències Sanitàries Val d'Aran (TESVA) 973 64 00 56
- Torisme Val d'Aran 973 64 06 88
- Espaci entath Ciutadan en Aran (ECA) 973 64 06 25
- Escòla de Tecnicus Esportius dera Val d'Aran (ETEVA) 973 64 45 95
- Torisme Juvenil Val d'Aran (TOJUVA) 973 64 52 71

Motius entara esperança

Motius per a l'esperança

Motivos para la esperanza

En Aran auem motius entara esperança, perque èm capables de hèr des dificultats ua naua oportunitat de creishement economic e, per tant, de generacion de riquesa e trabalh. Per exemple, a despièch dera crisi globau, eth nòste torisme a resistit, e en 2010 an aumentat es estades en més de 10.000.

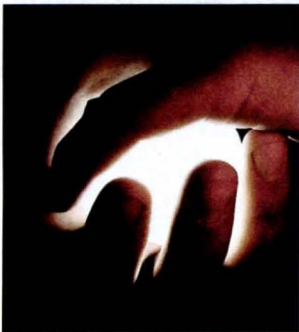
Podem assegurar qu'Aran ei un país empenedor, treballador, damb iniciativa, que s'esfòrce, persute e sap adaptar-se as tempsi e as exigéncies des naui desafiaments. Er exit ei un ahèr collectiu. Aperten as otelèrs, restauradors, comercants, foncionaris, empresaris, treballadors, empenedors e a totes aqueres persones que contribuïssen a l'heuar eth país cada maitin.

Dera nòsta part, cau díder que sajam, en tot moment, d'assetiar es bases d'ua economia toristica que sap trèir profit der esquí, en tot promocionar-lo e complementar-lo damb activitats de motanha, entà èster referents en andús encastres. Ua economia que vò arténher, per tant, es objectius de desestacionalizacion, que cerque era projeccion internacionau per miei dera sua mèrca e qu'a de devier sostenibla ath long deth temps.

esperança

“Aran ei eth nòste orizon e sonque poderam arténher eth futur damb era madeisha coesion e determinacion”

Ei en aguest punt a on, ena nòsta dimension de país petit, demore era nòsta grandesa collectiva: ena possibilitat de somar esfòrci entà arténher ua mèta comuna. Sò mèns convençut que jamès qu'auem, coma país, motius entara esperança, entà afrontar eth futur damb garanties e entà, en definitiva, hèr d'Aran ua tèrra de progrès e oportunitats, un país fòrt, modèrn, respectat e fidèu ara sua tradicion e cultura.

Aran non s'entenerie sense era sua lengua pròpria, er aranés. Dempús de trenta ans de democràcia, eth Parlament a aprovat ua lei entà desvolopar era sua oficialitat e garantir era plea normalitat dera madeisha ena escòla, enes institucions, enes mieis de comunicacion... Aguest ei un aute exit collectiu e ei un aute motiu entà seguir eth camin encetat entà hèr a auançar Aran.

Pr'amor d'açò, compdam damb projècte de país, èm ath costat des persones e trabalham peth ben de toti, sense distincions, perque er esfòrç que dedicam ara economia e eth trabalh ei tanben un esfòrç a favor dera sanitat e eth benèster, es infraestructures e eth miei ambient, er espòrt, era cultura e er aranés e, coma non, er autogovèrn.

Aran ei eth nòste orizon. Eth present que bastim ei dubèrt e sonque poderam arténher eth futur damb era madeisha coesion e determinacion. Sonque amassa, ac haram possible.

Francés X. Boya Alós
Sindic d'Aran

Era salut, ua prioritat de país
La salut, una prioritat de país
La salud, una prioridad de país

“Eth protocòl mielhore era coordinacion
e permet hèr us des espitaus de Tolosa
e Comènges Pirenèus”

**Eth Govèrn d'Aran estaque damb França un acòrd de
cooperacion entà mielhorar era sanitat**

**El Govern d'Aran lliga amb França un acord de cooperació
per millorar la sanitat**

**El Gobierno de Aran se asegura con Francia un acuerdo de
cooperación para mejorar la sanidad**

Eth Govèrn deth Conselh Generau d'Aran a estacat damb es autoritats franceses un acòrd de cooperacion entà mielhorar era relacion en matèria de salut e emergències. Aguest nau acòrd formalize ara fin era collaboracion entath desvolopament corrècte des operatius d'emergències en Aran, quan s'agen de besonh es servicis der **Espitau Universitari de Tolosa** e er **Espitau de Comènges Pirenèus**. Eth sindic d'Aran, **Francés Boya**, e er alcalde de Sant Gaudenç, **Jean-Raymond Lepinay**, an presidit er acte der acòrd qu'an signat era responsabla deth Servici Aranés de Benèster e Salut (SABS), **Maria Àngels Borràs**; eth director generau der Espitau Universitari de Tolosa, **Jean-Jacques Romatet**; e eth director der Espitau de Comènges Pirenèus, Pierre-Yves Gilet.

Eth convèni, eth primèr d'aguestes caracteristiques que se signe, hè referència as traslats interespitularis d'urgència entre Aran e es estructures sanitàries de Nauta Garona, damb eth supòrt deth servici d'urgències francés (**SAMU 31**), e as refòrci d'intervencions primàries en territòri aranés pes servicis deth SAMU 31. D'aguesta forma, s'especificuen es accions que s'an d'amiar entà dauant entà hèr front as traslats d'urgència entre es centres d'andús costats dera termièra. Es comunicacions provenentes d'Aran respècte d'un pacient seràn tractades de mètge a mètge. Se prevé qu'eth mètge regulador deth SAMU 31 pogue èster a disposicion deth servici d'urgències der **Espitau Val d'Aran** entà trobar ua

plaça d'espitalizacion mès adaptada ar estat de salut deth pacient, sigue en Comènges Pirenèus o en Tolosa. Eth **SABS** se compromet a que tot pacient que demane un traslat ara Nauta Garona compde damb ua cobertura sociala. Ath delà, s'arrefortís er intercambi ena formacion medica, atau coma era decision conjunta en encastre dera intervencion primària, damb era possibilitat de prestar servicis damb un elicotèr francés. Eth sindic Francés Boya s'a felicitat per auer estacat aguest convèni "istoric" qu'a metut d'acòrd as autoritats franceses e araneses entà abordar amassa "**era mielhora dera sanitat e eth benèster des ciutadans**" e crear un "espaci comun de cooperacion en aguest e en d'auti encastres d'interès compartit".

emergéncias

Era Val assomís era direcció des operatius d'emergéncias La Vall assumeix la direcció dels operatius d'emergéncias El Valle asume la direcció de los operativos de emergencias

Eth Conselh Generau a signat un convèni de collaboracion e un protocòl d'actuacion damb eth Serviç d'Emergèncias Mediques (SEM) damb er objectiu de mielhorar era coordinacion entre eth SABS, Emergèncias – Pompièrs d'Aran e eth pròpri SEM enes operatius de rescat e emergéncias en Aran. Aguesti acòrds les a signat era responsabla deth SABS, **Maria Àngels Borràs**, qu'a estat acompanhada deth sindic **Francés Boya**.

Emergèncias – Pompièrs d'Aran e eth SABS se haràn cargue dera coordinacion, era gestion e era direcció des operatius de rescat e emergéncias en territòri aranés. Entad açò, poderàn compdar damb era collaboracion deth SEM. De hèt, es acòrds contemplan era possibilitat qu'eth SEM pogue prestar es sòns servicis, coma eth der elicotèr, en cas

d'evacuacion en tot eth domèni esquiable de **Baquèira Beret**. Es acòrds servissen tanben entà **promòir era formacion** entre es collectius e intercambiar experiéncias que poguen elevar era competéncia des sòns professionaus. Eth protocòl establís es paramètres que s'auràn de seguir en cada actuacion dauant es alèrtes que se produsisquen laguens e dehòra d'Aran.

Francés Boya a explicat que "**per prumèr còp, se met nere sus blanc coma cau efectuar era cooperacion entre es servicis competents ara ora de hèr front a ua situacion de risc e emergéncia**". "Ei fòrça important garantir un bon servici ath ciutadan e qu'era nòsta autonomia se veigue reconeishuda en marc dera collaboracion e era bona entenuda", segontes Boya.

“Creen ua Unitat de Contròtle dera Gestion entà favorir era qualitat deth sistèma”

Objectiu: priorizar era assistència e es servicis as persones

Objectiu: prioritzar l'assistència i els serveis a les persones

Objetivo: priorizar la asistencia y los servicios a las personas

Eth Conselh Generau prebotge un nau modèl sanitari aranés: mèns propèr, mielhòr gestionat e de mèns qualitat. Er objectiu primordiari ei mielhòr substancialment era assistència sanitària e es servicis que se prèsten en favor deth benèster des persones. Sonque en an 2007 s'a produsit un **“saut important”** en pressupòst dera sanitat, en paraules deth responsable d'Aran Salut, Xavier Grau. En aqueth moment, s'artenheren per primèr còp es 12 milions d'èuros e se prevé arribar as 15 milions en 2011.

Ath delà, eth Conselh a destinat 4,3 milions d'èuros en inversions naues entre es ans 2005 e 2009, entre es quaus destaquen sustot es 2,2 milions d'èuros entara remodelacion dera **residència geriàtrica de Sant Antòni**.

Aguestes chiffres s'an dat a conèisher en primèr plen monografic sus era sanitat qu'era institucion

aranesa a celebrat a iniciativa deth Govèrn. Era session a permetut conèisher qu'eth SABS s'a dotat d'ua Unitat de Contròtle dera Gestion entà promòir era qualitat deth sistèma.

Era responsable deth SABS, Maria Àngels Borràs, a afirmat que **“cau potenciar era estructura dera gestion e mielhòr era confiança des ciutadans”**.

Per aguest motiu, eth Govèrn aranés e er organisme sanitari an proposat crear ua comission de seguiment damb representacion de toti es grops deth plen.

En aguesti moments, eth sistèma non patís deutes e compde damb un bon modèl de finançament, perque non a agut de recórrer a cap linha de credit. Eth sindic d'Aran, Francés Boya, a declarat que “Aran compde damb un bon sistèma sanitari, que foncione corrèctament, encara que cau seguir treballant entà mielhòr-le”.

Cambis entà arrefortir es foncions executives e promòir ua gestion agila
Canvis per reforçar les funcions executives i promoure una gestión àgil
Cambios para reforzar las funciones ejecutivas y promover una gestión àgil

Eth Conselh de Direccion deth SABS e era Junta d'Aran Salut an ratificat es cambis ena direccion d'andues entitats. Era directora assistencial der Espitau Val d'Aran, Maria Àngels Borràs, assomís, ath delà des sues foncions, era direccion deth SABS, e eth responsable de Sistèmas e Servicis, Xavier Grau, se hè cargue tanben dera gerència d'Aran Salut. S'an soprimit tanben sies coordinacions per ua adjuntia ara Direccion Medica e ua auta d'Infermeria.

D'aguesta forma, se concrète eth compromís deth Govèrn deth Conselh Generau d'Aran entà reduir es foncions e es còsti de direccion e planificacion e arrefortir-ne es executives der organisme que gestione era sanitat publica aranesa, ath temps que se distribusissen aguestes foncions a traùers de professionaus qu'exercissen era sua activitat en encastre dera sanitat aranesa. En totau, era administracion a redusit en un 77 % eth còst dera estructura directiva dera salut.

25 ans der Espitau Val d'Aran 25 anys de l'Hospital Val d'Aran 25 años del Hospital Val d'Aran

Eth sindic d'Aran, **Francés Boya**, e era vicesindica 2au e conselhèra de Sanitat e Servicis Sociaus, **Noelia Costa**, an presidit er acte de clausura dera Jornada des 25 ans der Espitau Val d'Aran, qu'a agut lòc eth mes d'octobre en Parador de Vielha. Boya a defenut ua "**naua politica sanitària que non se limite ara mielhora des espacis fisics, senon que cerque era excelléncia e era especializacion entà que pogue èster un referent**". "Auem d'èster orgulhosi deth nòste país, entà qui cau ua sanitat propèra e eficaça d'acòrd damb es sòns recorsi e es sues possibilitats", a reivindicat.

S'a celebrat ua jornada scientifica damb diuèrsi ponents especialistes qu'an tractat era neoplàsia, es deméncies e era medicina intèrna. Tanben an agut lòc debats sus es govèrns territoriaus de Salut, qu'an comptat damb es intervencions de diuèrsi representants dera salut, entre es quaus er actuau conselhèr de Salut dera Generalitat, **Boi Ruiz**, qu'assistic coma president dera Union Catalana d'Espitaus.

Plantam cara contra era violéncia de genre Plantem cara contra la violéncia de gènere Plantamos cara contra la violencia de género

Damb motiu deth Dia Internacionau contra era Violéncia de Genre, eth Conselh Generau d'Aran organizèc un programa plen d'actes damb talhèrs de coeducacion, projeccions de documentaus, exposicions e sessions formatives entà combàter ena societat era violéncia contra es hemnes. Es activitats, premanides peth Govèrn aranés a traucers dera sua Agent d'Igualtat, an lòc laguens dera campanha *Saca Tarjeta Roja al Maltratador* deth Ministèri de Sanitat, Politica Sociau e Igualtat.

Eth sindic d'Aran, **Francés Boya**, e era vicesindica 2au e conselhèra de Sanitat e Servicis Sociaus, **Noelia Costa**, an participat en acte tà ensenhar era targeta vermelha as maltractadors damb un grop de hemnes e òmes aranesi amassadi entà mostrar eth sòn refús ad aquest tipe de violéncia.

“Se sage de prebotjar beneficis dirèctes e potenciar Aran coma destinacion de referéncia comerciàu”

Campanha entà promòir eth comèrc d'Aran

Campanya per promoure el comerç d'Aran

Campaña para promover el comercio de Aran

Eth Conselh Generau a metut en marcha, per prumèr còp, ua campanha destinada ara promocion deth comèrc e es servicis deth país. Acompanhat dera mèrca toristica *Val d'Aran. Era esséncia des Pirenèus, eth lèma **Ac trobaràs tot** (Ho trobaràs tot, Lo encontrarás todo)* entèste era imatge d'ua gojata vestida de vermelh que pòrte bosses de croma. Aguesta, contextualizada en un Aran nheuut, apareish amassa damb sies cercles a on i a representadi diuèrsi encastres

deth sector, ua forma de reflectir era diversitat comerciàu dera Val. Era campanha desvolope ua linha de promocion nauedosa e ua linha grafica visuau, comunicativa e senzilha, damb un messatge dirècte e clar. S'adrece ath public dera Val e as visitaires, en tot tier en compde es tres zònes comerciàus araneses (Les – Bossòst, Vielha e Naut Aran). Era campanha sage de prebotjar beneficis dirèctes enes comerçants, potenciar era aflluéncia d'empresas e promòir eth

coneishement d'Aran atau coma era sua mèrca toristica.

En acte i an prenut part eth sindic **Francés Boya**, eth conselhèr **Juan Antonio Serrano**, eth responsable dera empresa *134 comunicaciòn*, **José Antonio Almunia**, e representants des associacions deth comèrc de Vielha e Bossòst. Eth sindic a ahiscat ath sector a "impulsar productes que singularizen eth comèrc e hèsquen d'Aran ua referéncia ena qualitat comerciàu e de servicis".

torisme

3au edicion de 'Aran Market' 3a edició d' 'Aran Market' 3ª edición de 'Aran Market'

Es comerçants dera Val d'Aran an tornat a gèsser tath carrèr dera man d'ua naua edicion d'*Aran Market*, es *botigues en carrèr*, eth mercat d'ostiu qu'a organizat, per tresau an, eth Departament de Torisme, Comèrc e Transpòrt deth Conselh Generau d'Aran entà promòir era qualitat e eth bon servici qu'aufrís eth comèrc aranés. *Aran Market*, que compde damb era colaboracion de Torisme Val d'Aran, a agut lòc aquest ostiu ena plaça dera glèisa de Vielha damb era participacion de mès de vint comerçants der ensem dera Val.

Accions entà ganhar posicionament toristic Accions per guanyar posicionament turistic Acciones para ganar posicionamiento turístico

Era Val d'Aran a iniciat ua **estratègia de posicionament** dera destinacion en encastre internacionau. Damb aguesta finalitat, eth Conselh Generau d'Aran manten contactes damb es autoritats comercials e toristiques de diuèrsi païsi, coma Àustria. Eth Conselh estudie era possibilitat d'implantar ua targeta de fidelizacion entar aqueriment de productes toristics, d'acòrd damb eth modèl desvolopat en país alpin.

Se tracte d'ua **targeta toristica** damb era quau eth client crompe a prèzi especiaus es servicis relacionadi damb eth sector toristic. Eth Govèrn aranés vò analizar eth potenciau d'aquest esturment que pòt hèr a obtier recorsi e promòir es productes aufertadi ena Val d'Aran. Eth Conselh trabalhe dejà damb organismes coma **Turespaña** entà desvolopar projèctes de posicionament dera Val d'Aran coma destinacion toristica líder, en encastres coma era nhèu e eth torisme de montanha.

Naua edicion de 'Caçaran' damb fòrça participacion Nova edició de 'Caçaran' amb molta participació Nueva edición de 'Caçaran' con muchas participaci6n

Eth Conselh a tornat a organitzar enguan, per dusau viatge consecutiu, era hèira dera caça *Caçaran 2010*, dempús der èxit arthenhut ena prumèra edicion de 2009. Aquesta hèira pionèra s'a celebrat damb es 3aus Jornades Gastronomicas dera Caça, tanben organizades peth Conselh e Torisme Val d'Aran per miei dera secretaria tecnica d'Evaluia. Era hèira a mostrat articles de caça, gastronomia e tir viturau entà premanir era sason. S'an hèt exhibicions de bèsties de caça, coma sanglièrs, cèrvis e cabiròus, e d'auti animaus coma cans, audèths e rapaci. Eth tecnic de Patrimòni Naturau, Ramón Martínez Vidal, a impartit ua conferéncia sus era perditz chèrra, e s'an realizat jòcs damb sanglièrs e ua pesca infantila de trueites.

Aran artenh ua mèrca de garantia entàs sòns productes

Aran aconseguèix una marca de garantia per als seus productes

Aran consigue una marca de garantía para sus productos

Eth conselhèr de Torisme, Comèrc e Transpòrt, **Juan Antonio Serrano**, a presentat era mèrca de garantia dera Val d'Aran entàs sòns productes autoctòns. Dempús de tres ans d'intens trabalh, eth Conselh Generau, per miei deth sòn Departament de Miei Ambient e PAGESIA, a artenhut aguesta importanta distincion. Eth conselhèr a qualificat era mèrca de **"fòrça relevanta"** entàs productors, pr'amor que damb era mèrca de garantia se defenen es productes dera Val d'Aran. **"Era intencion ei protegir as nòsti productors entà qu'elabòren pro-**

ductes deth país e seguir trabalhant entà obtier era denominacion d'origen", segontes Serrano.

Toti es productors aranesi que volguen introduzir es sòns productes ena mèrca de garantia poderàn adreçar-se ath Conselh Generau d'Aran, a on receberàn tota era informacion e eth supòrt de besonh entà sumar-se ad aguest important projècte. Actuaument, **era mèu, eth patè, es anditos, eth caviar e era reconeishuda òlha aranesa** son es productes que se benefician d'aguest distintiu qu'aufrís ath consumidor era autentic-

tat d'un producte unic, diferenciat, que recep potenciacion e proteccion ath laguens deth mercat.

Hèira artesanau

Mès de dètz artesans vengudi dera Val d'Aran e dera rèsta deth Pirenèu an participat aguesta tardor ena prumèra hèira artesanau, *Hèt a man, hèt aciu*, qu'a organizat era maxima institucion aranesa. Eth Conselh i a participat tanben damb un estand pròpri que da a conèisher es productes dera Val, englobadi laguens dera mèrca de garantia.

toristes

Ua apòsta peth torisme de benèster
Una aposta pel torisme de benestar
Una apuesta por el turismo de bienestar

Eth Conselh Generau d'Aran, per miei deth Departament de Torisme, Comèrc e Transpòrt e er organisme estatau Turespaña, a ahiscat ara creacion deth club de producte destinat ath torisme de benèster o *wellness* damb er objectiu de promòir es productes restacadi damb aguest encastre. Eth club, dejà constituït, ei format pera administracion publica e empreses deth sector, que trabalhen amassa en **ua des apòstes estrategiques entath present e futur deth torisme ena Val d'Aran.**

Aguesta mesura respon ara estratègia mercada peth **Plan d'Internacionalizacion e Desestacionalizacion** qu'eth Govèrn aranés amie entà dauant, laguens deth projècte pilòt en tot er Estat entà promòir era Val coma ua destinacion de montanha. Eth conselhèr **Juan Antonio Serrano** a declarat que "era apòsta peth termalisme se complemente damb es estratègies especificas destinadas ara potenciacion deth senderisme, era biciclèta de montanha e tanben as productes relacionadi damb eth torisme actiu o eth sector deth comèrc".

**Prumèri toristes
japonesi e americans**
**Primers turistas
japonesos i americans**
**Primeros turistas
japoneses y americanos**

Era Val d'Aran a acuelhut pendent eth passat an a grops de japonesi e, per primèr còp, nòrd-americans, que vien tara Val entà gaudir deth senderisme enes diuèrsi productes que s'aufèrten. Se comencen a veir es primèri fruts dera apòsta deth Conselh Generau pera internacionalizacion dera Val, a trauèrs, en aguest cas, deth trabalh qu'amie a tèrme eth club de producte dedicat ath senderisme.

Es japonesi, provenenti de Tokio, practiquen eth senderisme pes montanhas d'Aran, damb es flors coma principau reclam. "**Aguesti grops van acompanyadi tostemp d'un guida de montanha**", atau coma especificque eth responsable dera empresa Camins, José Luis García.

**Aran, membre dera Federacion
Internacionau d'Espòrts Populars**

Es toristes originaus des Estats Units, que gaudissen tanben dera ofèrta senderistica e eth patrimoniu culturau mès representatiu, vien ahiscadi, per primèr viatge tara Val, gràcies, principament, a qu'Aran a passat a formar part dera Federacion Internacionau d'Espòrts Populars (IVV), en tot constituir-se en unic membre de plen dret qu'ei ena Federacion en ensems deth Pirenèu.

“Eth projècte compde damb eth supòrt deth Govern aranés entà promòir era activitat economica”

Ua iniciativa entà acuelher en Aran convencions e congressi
Una iniciativa per acollir a Aran convencions i congressos
Una iniciativa para acoger en Aran convenciones y congresos

Eth Conselh Generau d’Aran apòste per convertir era Val d’Aran en ua destinacion de referéncia ena organizacion de congressi e amassades de trabalh de diuersi sectors economics. Damb aguesta finalitat, s’a constituït era associacion *Val d’Aran Convention Bureau* (VACB), organisme privat damb supòrt deth Govern aranés, que vò èster ua plataforma transversau adreçada entà tot tipe d’establiments toristics, coma es comèrci e otèls petits. Era VACB a programat dejà 11 congressi entà 2011 (3 o 4 per sason),

relacionadi sustot damb eth món dera empresa. Eth conselhèr Juan Antonio Serrano a destacat que **“maugrat qu’eth Conselh considèrè convenient disposar d’un centre de congressi, era actuau infraestructura permet acuelher eveniments entà ua capacitat d’entre 100 e 200 persones”**. Serrano a explicat que “ara cau crear e consolidar era mèrca dera Val d’Aran coma destinacion ena organizacion de convencions”, e s’a mostrat convençut en qu’era organizacion de congressi ath long der an “ei ua naua forma de dinamizacion eco-

nomica, que complemente es diuerses activitats que s’amien a tèrme ar entorn deth torisme”. Aguest ambiciós projècte sage de desenvolupar ua naua linha de negòci profitant es infraestructures de servicis dejà creades entath torisme de léser e espòrts, dejà lidèrs en tot er Estat. Era VACB constituirà un canal estrategic entà dar supòrt ara comercializacion des eveniments empresariaus e de congressi, a trauèrs dera definicion d’estratègies e accions orientades entara consecucion e celebracion des madeish ena Val.

**Tresau edicion dera
'Anditada'**
**Tercera edició de
l'Anditada'**
**Tercera edición de la
'Anditada'**

Era Associacion de Comerçants e Empresaris de Bossòst a organizat era tresau edicion dera *Anditada*, qu'auèc lòc eth passat dia 28 de noveme. Era *Anditada* consistís en ua degustacion der andito, era langoïssa típica de Bossòst. Eth president e eth vicepresident dera associacion, **Martin Inurritegui e Javier Safont**, respectivament, presentèren eth programa previst. Andús an coïncidit en remercar qu'er eveniment ei ua **"oportunitat entà dinamizar eth torisme e era economia deth Baish Aran"**. Era degustacion compde damb eth supòrt deth Conselh Generau e er Ajuntament de Bossòst.

Exit dera iniciativa 'Coneish era tua Val'
Èxit de la iniciativa 'Coneish era tua Val'
Éxito de la iniciativa 'Coneish era tua Val'

Damb eth títol *Coneish era tua Val*, eth Conselh Generau d'Aran e Torisme Val d'Aran an organizat aguest iuèrn ua jornada pionèra en Aran entà dar a conèisher eth patrimonni deth país ath sector empresariu e toristic aranés. En totau, an participat 45 personas restacades damb diuèrsi airaus professionaus, coma eth comèrc, es lotjamens, agències de viatges, empreses de torisme actiu, eca. Eth conselhèr **Juan Antonio Serrano** s'a mostrat satisfèt pera "bona acuelhuda" d'aguesta iniciativa organizada pes departaments de Torisme e Cultura.

Era jornada a estat fòrça complèta, damb visites guidades as glèises de Vielha, Unha e Salardú, as bastisses industrius dera Fabrica dera Lan e era Mòla de Salardú, as musèus Joanchiquet de Vilamòs e eth dera Nhèu d'Unha, as installacions restacades damb productes hèti en país, coma era Hormatgeria Tarrau de Bagerge e era Piscifactoria Caviar Nacarii de Les. Tanben s'an visitat es Tèrmes de Les.

Darrèri tramits entà bastir un Centre d'Acuelhuda Toristica en Les
Últims tràmits per construir un Centre d'Acollida Turística a Les
Últimos trámites para construir un Centro de Acogida Turística en Les

Era Comission Territorial d'Urbanisme dera Val d'Aran a iniciat es tràmits finaus entà bastir un Centre d'Acuelhuda Toristica (CAT) en airau d'Escamont de Les. Aguest CAT, que s'incorporà ar hilat des dètz centres prebotjadi pera Generalitat en ensej de Catalonha, serà destinat entà divulgar era realitat dera Val d'Aran e Occitània coma

mèrca pròpria e diferenciada. Se projècte tanben un airau de creishement d'activitat economica damb capacitat otelèra, petiti comèrci e 5 abitatges restacadi damb eth comèrc. Eth Govèrn catalan a confirmat qu'er Ajuntament ja compde damb er informe favorable entà usi comerciaus.

Acòrd de finançament

Eth Conselh Generau d'Aran contribuirà ath finançament d'aguest CAT. Damb aguest acòrd, eth Govèrn aranés harà efectiva ua aportacion totau de 60.000 èuros entà garantir eth bastiment d'aguest centre estrategic entath Baish Aran e implementar un airau de creishement d'activitat economica qu'ajude a dinamizar eth pòble de Les.

“Empresaris e treballadors compden damb un encastre de trobada entà definir eth futur dera economia”

Eth Conselh Economic e Social, un esturment a favor deth progrès

El Consell Econòmic i Social, un instrument a favor del progrés

El Consejo Económico y Social, un instrumento a favor del progreso

Eth Conselh Economic e Social dera Val d'Aran (CES) s'a constituït dejà coma un organisme a on participen entitats d'encastre economic e sociu entara consulta, estudi, assessorament e coneishement d'Aran. Eth CES vò fomentar era participacion conjunta des institucions e es agents restacadi damb era economia en toti aqueri ahèrs a on eth consens e eth trabalh conjunt favorisquen era pre-nuda de decisions entà fomentar era

promocion deth trabalh e era activitat economica.

Format per 22 membres, eth CES a era mission de possar estudis sus eth coneishement d'Aran e es sues potencialitats en encastre economic, informar sus ahèrs que li siguen exposats peth Conselh Generau, e hèr arribar prepauses as organismes municipaus sus mesures de foment economic e sociu.

Eth sindic d'Aran, **Francés Boya**,

que n'ei eth sòn president, a declarat que "empresaris, administracions, sindicats e representants dera societat aranesa an, per prumèr còp, un encastre de trobada entà definir eth futur dera economia aranesa". Eth CES, que s'amassarà dus còps ar an, se dotarà d'ua comission executiva que susvelharà peth desplegament des mesures adoptades e realitzarà activitats mès concrètes relacionades damb eth desenvolopament socioeconomic dera Val.

Busi urbans entà facilitar era mobilitat Busos urbans per facilitar la mobilitat Buses urbanos para facilitar la movilidad

Eth Departament de Torisme, Comèrc e Transpòrt a metut en marcha un plan pilòt entà implantar busi urbans en transpòrt public intèrn. Ena actualitat, se desplaça un autobús en pròves que fonciona damb biodièsel damb er objectiu de respectar eth miei ambient. Eth conselhèr **Juan Antonio Serrano** a explicat qu'aguesti busi "pòden dar responsa as besonhs deth transpòrt intèrn dera Val d'Aran, per-

que, per mor dera sua accessibilitat e comoditat, faciliten eth transpòrt ara gent grana, as esquiadors que pòden portar eth sòn equip e as ciclistes damb es sues biciclètes".

Ath delà, aquest tipe de bus a ua major capacitat: 25 places en sèti e 45 lòcs mès de pè. Damb ua disponibilitat orària fòrça flexibla, eth trajècte comence en Pònt de Rei e recorris tota era Val enquiara estacion

de Baquèira Beret. D'aguesta forma, es persones que volguen visitar era Val en iuèrn e non volguen utilizar es sòns veïculs, poderàn hèr us d'aguest servici de bus urban, donques ei dubèrt tanben entà tot tipe d'usatgèrs, non sonque es relacionadi damb es espòrts de nhèu. Ath delà, eth bus serà disponible en ostiu damb era possibilitat de transportar as persones que practiquen era BTT.

transport

Descompdes as families nombroses e monoparentaus Descomptes a les famílies nombroses i monoparentals Descuentos a las familias numerosas y monoparentales

Eth Conselh Generau a aprovat ua resolucio entà aplicar bonificacions enes prètz publicis deth servici de transpòrt interior de viatgèrs que favorissen as families nombroses e monoparentaus. D'aguesta forma, es descompdes sus eth prètz deth viatge individuau entàs families monoparentaus o nombroses serà deth 20 %, en cas de categoria generau, e deth 50 %, en cas de categoria especiau. Aguestes bonificacions s'apliquen tanben sus eth prètz des bilhets de 10 viatges e sus eth prètz der abonament mensuai.

Tant en moment der aqueriment de quinsevolh des bilhets deth transpòrt interior de viatgèrs dera Val d'Aran (individuau, dètz viatges e abonament mensuai) coma pendent era utilizacion deth servici de transpòrt interior, es persones beneficiàries dera bonificacion auràn de dispausar d'un document qu'acredite era sua identitat e eth document qu'acredite era sua condicion de membres de familia nombrosa o monoparentau. Des der an 2008, es persones jubilades majores de 65 ans e es persones damb discapacitat damb un grad de disminucion superior ath 33% gaudissen dera gratuïtat deth servici.

Era Deputacion mielhore era carretèra d'accès a Vilac La Diputació millora la carretera d'accés a Vilac La Diputación mejora la carretera de acceso a Vilac

Eth president dera Deputacion de Lleida, **Jaume Gilabert**, e eth vicepresident quatau e deputat aranés, **Joan Riu**, an inaugurat aguest ostiu era naua carretèra d'accès a Vilac, qu'er ens provinciau a mielhorat enes darrèri mesi. Er acte d'inauguracion a agut lòc en punt quilometric 1 dera carretèra LV-5052 damb ua nombrosa assisténcia de conselhèrs, alcaldes e vesins.

Aguesta òbra, avalorada en 902.000 èuros, a permetut reformar es mèts de 1,5 quilomètres de longitud damb un nau pavement deth fèrm e hèr-ne un condicionament generau damb ampliacion e creacion d'ua naua avenguda damb rotònda en accés d'entrada ath nuclèu de Vilac. Es trabalhs s'an executat de forma complementària damb era reforma d'accès as nuclèus de Mont e Montcorbau, qu'en aguest cas amie entà dauant eth Conselh Generau d'Aran.

musèu

Prumèra grana reforma deth Musèu dera Val d'Aran

Primera gran reforma del Museu de la Vall d'Aran

Primera gran reforma del Museo del Valle de Aran

Eth Conselh Generau d'Aran amie a tèrme era prumèra grana reforma deth Musèu dera Val d'Aran dempús de 26 ans de foncionament. "Eth Musèu auie de besonh ua actuacion d'envergadura e ath còp que se le placèsse ara nautada tecnologica e discursiva d'un musèu deth sègle XXI", a explicat eth sindic **Francés**

Boya. Era empresa Bayer 2000 S.L. execute es òbres, mentre se desvolope tanben eth projècte museografic dera exposicion deth centre. En totau, s'auràn invertit 360.000 èuros. Eth Musèu a demorat fòrça envielhit dempús de decades en qué s'an efectuat pògues intervencions de reforma e es justes de manteniment.

De hèt, aguesta intervencion ei era prumèra òbra importanta que desvoloparà eth Govèrn aranés en Musèu dempús dera sua creacion en an 1984. D'aguesta forma, eth Conselh sage d'actualizar e modernizar un des equipaments museïstics, artistics e istorics mès emblematics dera Val d'Aran.

arantura

Visites tà conéisher Era Querimònia Visites per a conèixer Era Querimònia Visitas para conocer Era Querimònia

Er Archiu Generau d'Aran, plaçat ena Casa deth Senhor d'Arròs, aufric visites guidades, eth pas-sat dia 23 d'agost, dera còpia mès antiga (an 1328) deth document d'Era Querimònia, damb motiu deth sòn 697au aniversari. Era Querimònia constitusís era autentica Carta Magna que, concedida peth rei Jaime II, confirme es Privilegis dera Val d'Aran en un acte que dilhèu supòse era accion mès transcendentau ena istòria des institucions e franqueses deth país.

Cors entà hèr paèrs Curs per fer cistells Curso para hacer cestos

Eth Departament de Mieï Ambient e Pagesia a organizat un cors entà aprèner a hèr paèrs. Aquesta activitat a agut lòc en noveme. Tòn Leja, era unica persona que manten aquest mestier ena Val d'Aran, a impartit es classes, as quaus s'an inscrit 15 persones. D'aquesta forma, eth Govèrn aranés sage d'arreviscolar activitats artesanauas qu'ath long deth temps an anat perdent fòrça e que formen part deth patrimoni culturau e artistic deth pòble aranés.

Trobada de hemnes deth Pirenèu Trobada de dones del Pirineu Encuentro de mujeres del Pirineo

Era Val d'Aran a acuelhut era prumèra trobada de hemnes deth Pirenèu, qu'a agut lòc aquest ostiu en Escunhau damb fòrça participacion. Era trobada, organizada pera Associacion Culturau d'Escunhau – Casarilh, que presidís Antonia Benedito, a servit entà méter en comun es inquietuds des hemnes que demoren en Pirenèu.

Se renauís era competència de Cultura Es renova la competència de Cultura Se renueva la competencia de Cultura

Eth Conselh Generau d'Aran e era Generalitat de Catalonha signèren en 2010 un convèni de collaboracion entà mielhorar e actualizar era dotacion economica deth Govèrn aranés en matèria de Cultura. D'acòrd damb eth convèni signat, era Generalitat transferirà 150.000 èuros ath Conselh, quantitat que se hig ara transferència

ordinària annau qu'eth Govèrn catalan efectue ara maxima institucion arane-sa entà garantir es recorsi sufisents entar exercici des sues competències. Eth sindic **Francés Boya** s'a felicitat per acòrd artenhut, pr'amor que constitusís "un hèt plan important se consideram que d'ença que siguec transferida, en 1992, aquesta compe-

tència non auie estat renegociada ne objècte d'ua actualizacion". Entath sindic, "ei prioritari mielhorar eth finançament des competències deth Conselh damb er objectiu d'exercir damb mès eficàcia e proximitat es ahèrs que, coma era cultura, dan sentit ath nòste autogovèrn e ath servici as ciutadans".

**Es dances araneses,
en un documentau**
**Els balls aranesos,
en un documental**
**Los bailes araneses,
en un documental**

Eth Departament de Cultura e Politica Lingüística a ecomanat era produccion deth documentau Aran Dance, qu'explique es trajectòries des cinc còlhes de dançaires deth país (Corbilhuèrs de Les, Sautarèths de Bossòst, Còlha Santa Maria de Mijaran, Fradins de Vielha e es Gripets de Naut Aran). Eth documentau, rodat en 2009, a estat elaborat per aranés **Axl Dettoni**. Aquest trabalh aufrís un espectacul visuau a on es cinc grops se convertissen en un de solet. Istòria, tradicion, folklòre, identitat e lengua se dan era man en aguesta produccion audiovisuau unica.

**Exit de participacion
enes talhèrs de teatre**
**Èxit de participació als
tallers de teatre**
**Éxito de participación
en los talleres de teatro**

Es talhèrs de teatre qu'eth Departament de Cultura e Politica Lingüística deth Conselh Generau d'Aran a organizat d'ençà d'enguan an arthenhut fòrça exit de participacion, segontes se despren des donades qu'a dat a conèisher era cap de Cultura e Politica Lingüística, **Maria Vergés**. Un totau de 35 persones an participat en aguesti talhèrs, que dejà se tròben ena dusau edicion.

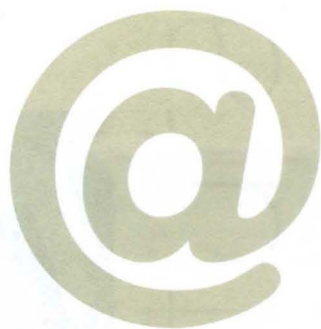

Restauracion dera talha de Sant Pèir d'Escunhau
Restauració de la talla de Sant Pèir d'Escunhau
Restauración de la talla de Sant Pèir d'Escunhau

Eth Conselh Generau d'Aran a ecomanat era restauracion dera escultura de Sant Pèir d'Escunhau, qu'a amiat a tèrme eth Centre de Restauracion de Béns Mòbles dera Generalitat. Es trabalhs de conservacion an permetut revelar qu'era escultura emblematica deth pòble d'Escunhau (Castièro) ei deth sègle XV, en lòc deth XVII, epòca ara quau s'auie atribusit aguesta talha policromada de husta. Era cap de Cultura e Politica Lingüística, **Maria Vergés**, a afirmat que "aguest descubiment balhe ara escultura un major valor istoric e artistic, qu'eth Conselh a volut restituir en tot resòlver es degradacions e consolidar es sòns elements caracteristics". Era restauracion s'a basat en trabalhs de desinfeccion, limpiessa superficial, fixacion e consolidacion des coches pictoriques, assolidament des henerecles, aplicacion de vernís de proteccion e reintegracion pictorica arqueologica.

restauracion

**Mès de 200 persones
aprenen aranés per
internet**

**Més de 200 persones
aprenen aranès per
internet**

**Más de 200 personas
aprenden aranés por
internet**

**Mòstra deth concurs
mondiau de fòtos
de natura**

**Mostra del concurs
mundial de fotos
de natura**

**Muestra del concurso
mundial de fotos
de naturaleza**

Eth Conselh Generau a portat entara Val d'Aran es òbres guanhadores deth prestigiós concurs de fotografia organizat peth British Museum e era revista *BBC Worldwide*. Era exposicion Fotografs de Natura a mostrat en Sant Joan d'Arties es imatges de natura deth món deth primèr certamen en aguesta categoria, eth *Wildlife Photographer of the Year*. En aguest concurs, s'an presentat mès de 43.000 imatges provenentes de 94 païsi. Eth trabalh ben hèt d'un aranés, *Javi Montes*, a estat premiat damb ua mencion especiau ara fotografia *Eth milan plane*, ena edicion d'aguest an 2010.

Un totau de 231 persones corsen aranés per internet d'ençà qu'a finaus d'octobre eth Conselh Generau d'Aran metec en marcha eth primèr cors d'aranés *on line* (Nivèu A), per mieï deth portau web www.corsi.aranes.org. Atau se despren des primèras donades qu'a dat a conèisher era cap de Cultura e Política Lingüística, **Maria Vergés**, que s'a mostrat plan satisfèta der "exit rotund d'aguesta iniciativa neishuda entà apropar er aranés a tot eth món e mantier-lo ben viu ena nòsta societat". Eth cors ei gratuït e permet arténher eth certificat d'aranés en Nivèu A.

Reparen es losats des campanaus d'Arròs e Aubèrt
Reparen les teulades dels campanars d'Arròs i Aubèrt
Reparan los tejados de los campanarios de Arròs y Aubèrt

Eth Conselh Generau d'Aran a realizat es trabalhs de reparacion e renauiment des losats des glèises de Santa Eulària d'Arròs e eth Rosèr d'Aubèrt. Se tracte d'ua intervencion qu'andues estructures auen de besonh pr'amor deth sòn estat avançat de deteriorament. Eth conselhèr generau **José Antonio Bruna** a explicat que "eth Govern d'Aran a era responsabilitat de susvelhar peth patrimòni mès caracteristic de toti es aranesi e que mielhor represente as nòsti pòbles", en referéncia as campanaus, que son es elements arquitectonics mès visibles.

Santa Maria d'Arties recupère ua taula gotica Santa Maria d'Arties recupera una taula gòtica Santa Maria de Arties recupera una tabla gòtica

Eth president dera Deputacion de Barcelona, **Antoni Fogué**, e eth sindic d'Aran, **Francés Boya**, an formalizat era entrega dera taula a on ei representada era scèna dera Ascencion, que formaue part deth retaule gotic dera glèisa de Santa Maria d'Arties. Se tracte d'ua reproduccion encomanda pera Deputacion de Barcelona, responsabla deth Musèu Maricel de Sitges, a on se tròbe aguesta taula perduda pendent es ans dera Guèrra Civila, en un des traslats deth retaule. Eth sindic a arregràit ara Deputacion "eth sòn gèst e era sua volentat entà reproduir aguesta pèça de naut valor artistic, simbolic e sentimentau entath pòble d'Arties", dempús des negociacions amiades a tèrme peth Conselh entà recuperar era taula. Francés Boya a soslinhat que "es institucions coma eth Conselh Generau an era obligacion de recuperar e suenhar eth patrimòni deth sòn país".

50 ans

"Eth principau objectiu ei qu'es alumnes s'ac passen ben, ath delà d'aquerir coneishements e fomentar un envielhiment actiu"

Estudis universitaris entà majors de 50 ans Estudis universitaris per a majors de 50 anys Estudios universitarios para mayores de 50 años

Era Val d'Aran gaudís a compdar d'enguan deth primèr programa universitari entàs persones majors de 50 ans. Aguesta Universitat ei prebotjada peth Conselh Generau d'Aran, era Fondacion Pere Tarrés – Universitat Ramon Llull e era Fondacion Privada deth Musèu Etnologic dera Val d'Aran damb er objectiu d'icentivar era autorealizacion des persones de mès de 50 ans que demoren ena Val. Eth cors comence enguan damb 13 persones inscrites. Es alumnes poderàn accedir a estudis que van des dera introduccion as naues tecnologies enquia matèries coma

psicologia, istòria contemporanèa e introduccion as Servicis Sociaus. Es classes s'impartissen de forma semi-presenciau, per miei d'un campus virtual e damb ua classa presenciau per setmana.

Eth principau objectiu d'aguesta universitat ei qu'es alumnes s'ac passen ben, ath delà d'aquerir coneishements e promòir un envielhiment actiu. Eth programa contemple era possibilitat de hèr un trabalh d'escambi damb era *Universidad de Mayores de Granada* ath long d'ua setmana. Un viatge acabat satisfasentament eth 3au cors,

s'obtierà eth Diplòma d'Extension Universitària.

Eth sindic **Francés Boya**, qu'a presidit era session inaugurau, a assegurat qu'eth programa "supòse ua magnifica ocasion de passar per primèr viatge en Aran ua universitat entàs persones de mès de 50 ans entà que gaudisquen d'uns estudis que fòrça d'eri non aueren era oportunitat de corsar quan èren joeni". Ath delà, "se sage de potenciar es relacions entre persones que faciliten era transferència de sabers e introdusir as alumnes as naues tecnologies".

“Damb aguesta norma, se defen tanben era identitat dera Val d’Aran”

Eth Parlament apròve era lei que desvolope era oficialitat der aranés

El Parlament aprova la llei que desenvolupa l’oficialitat de l’aranés

El Parlament aprueba la ley que desarrolla la oficialidad del aranés

Eth Parlament de Catalonha a aprovat era *Lei der occitan, aranés en Aran*, que reconeish, protegís e promò aguesta lengua en tant qu’ua des oficials de Catalonha. Eth sindic d’Aran e ponent dera norma, Francés Boya, a explicat que, “dempús de trenta ans de democràcia”, era lei, impulsada pera Generalitat e eth Conselh Generau, “**supòse un auanç entà desplegar era oficialitat der aranés en conjunt de Catalonha e obligue as institucions araneses e catalanes a garantir era superviuença dera lengua e superar er estigma istoric der occitan**”.

Eth sindic a arregrait era contribucion des entitats e persones que de forma

“discreta e tenaç” an fomentat er usatge sociu der aranés, atau coma deth Parlament e eth Govèrn dera Generalitat, qu’an amiat entà dauant ua lei que **“reconeish e empare era lengua d’un pòble que la vò seguir aportant ara umanitat coma eth sòn mielhor tresaur**”. En aguest sens, Boya a persutat que damb aguesta norma “se defen tanben era identitat d’Aran”.

Era lei, aprovada damb es vòts favorables deth PSC, ERC, ICV e CiU e eth vòt contrari de PP e Grop Mixt, regule er usatge der aranés enes institucions pròpies d’Aran e ena Generalitat, que en aguest territòri, coma eth Conselh Generau e es ajun-

taments, aurà d’utilizar enes relacions damb es ciutadans e es sòns acòrds. Er aranés serà d’usatge normau en aguesti organismes, e tanben enes mieis de comunicacion, era toponímia e er ensenhament (a on ei lengua “veiculara e d’aprenedisatge”). Era norma compde damb er aval deth Conselh de Garanties Estatutàries, en tant qu’aguest organ recomane interpretar eth tèrme “preferent” coma mesura de foment e proteccion der aranés.

Era iniciativa complís er Estatut, que declare era oficialitat der aranés en Catalonha. Er organisme, autonòm, que en fixe es regles ei er Institut d’Estudis Aranesi.

Era adreça deth portau ei

hemtv.xiptv.cat

canal TV

Nèish eth primèr canal TV en aranés per internet

Neix el primer canal TV en aranès per internet

Nace el primer canal TV en aranés por internet

Eth Conselh Generau, era Generalitat e era Corporacion Catalana de Mieis Audiovisuaus (CCMA) an signat un convèni de colaboracion entà crear eth primèr canal de television en aranés per internet. Tanben eth Conselh a formalizat un protocòl damb er Hilat Audiovisuau Locau (XAL) entara prestacion deth servici dera plataforma qu'ostatge eth canal.

Eth nau canal **Hèm TV** (hemtv.xiptv.cat) serà gestionat peth Conselh Generau, e era Generalitat contribuis ath finançament deth projècte damb ua aportacion totau de **300.000 èuros** en tres ans. Dera sua part, era CCMA balhe assessorament tecnic e se compromet a liurar contenguts dobladi en aranés entara sua difucion en canal.

Francés Boya a saludat era metuda en marcha deth canal, perque "supòse ua oportunitat entà arrefortir era produccion audiovisuau en aranés, hèr television propèra entà Aran e contribuir ara promocion lingüistica ena rèsta deth territòri occitan". Totun, "ei un esturment qu'a d'ajudar a garantir eth futur dera lengua".

“Era partida de Salut represente era mitat deth pressupòst e s’an abilitat 290.000 èuros entà fomentar eth trabalh”

Eth Conselh redusís es despènes correntes entà 2011

El Conselh redueix les despeses corrents per a 2011

El Conselh reduce los gastos corrientes para 2011

Eth Conselh Generau d’Aran a aprovat eth sòn pressupòst generau entà 2011, de 33.764.784 èuros. Respècte der an anterior, represente ua reduccion deth 3,6 %, provenenta sustot de despènes correntes, coma es sòus deth personau foncionari e de cargues politics, que s’an vist amendrids d’acòrd damb eth decret estatau entà hèr front ath deficit public.

Eth vicesindic primèr e conselhèr de Finances e Adminjstracion Publica, Rufino Martínez, a explicat que **“a despièch des dificultats economicas que patissen es administracions, eth Conselh**

Generau d’Aran a podut mantier un important esfòrç en inversions publicas entar an 2011”. Martínez l’a atribusit, en part, ara prorròga der acòrd de finançament, que permet ua transferècia de 28 milions d’èuros ath Conselh per part dera Generalitat. Eth pressupòst destinat ara salut a pujat en un 5,5 %, en tot plaçar-se enes 13,4 milions d’èuros, mentre qu’es compdes entà accion social, coma es politiques d’atencion domiciliària, centre de discapitats e ajudes d’urgència social, arthenhen enguan 2,2 milions d’èuros. Er impòrt totau de Salut e Benèster some 15,6 milions

d’èuros, que representen lèu era mitat deth pressupòst generau, hèt que met de relèu, segontes eth conselhèr, **“era fòrta apòsta deth Govern d’Aran damb es politiques socials”**.

En aquest sens, eth Conselh Generau a abilitat ua partida de 290.000 èuros entath foment deth trabalh, que supòse un increment deth 42 % respècte de 2010 e que **“ajudarà a implementar es plans ocupacionaus e contribuir ara dinamizacion dera economia deth país”**. Eth pressupòst generau a estat aprovat damb eth vòt favorable des grops d’Unitat d’Aran e PRAG e era abstencion de CDA.

mieja ganhaderia

**Ua relacion sincèra
e estreta damb era
Generalitat**

**Una relació sincera
i estreta amb la
Generalitat**

**Una relación sincera
y estrecha con la
Generalitat**

Eth sindic d'Aran, **Francés Boya**, a assistit ar acte de prenuda de possessio deth nau president dera Generalitat de Catalonha, qu'a agut lòc en Palai dera Generalitat. Eth sindic i a prenut part coma forma de consideracion e volentat d'entenuda damb eth president **Artur Mas**. En aguesta naua legislatura, eth sindic demore ua collaboracion sincèra e estreta entre eth Govèrn dera Generalitat de Catalonha e eth Govèrn deth Conselh Generau d'Aran damb er objectiu de mielhorar e actualizar er autogovèrn, per miei d'ua naua Lei de regim especiau, e desvolopar era recentament aprovada *Lei der occitan, aranés en Aran*, entre d'auti objectius mercadi en favor deth benèster e eth progrès sociu e economic des ciutadans e ciutadanes d'Aran.

**Eth còdi civil incorpòre era mieja ganhaderia
El codi civil incorpora la 'mieja ganhaderia'
El código civil incorpora la 'mieja ganhaderia'**

Era lei deth libre dusau deth còdi civil, aprovada peth Parlament, incorpòre eth dret aranés dera mieja ganhaderia o pacte de conviuença, segontes anoncièc eth sindic d'Aran, **Francés Boya**. Aguesta figura pròpria deth dret civil aranés ei ua associacion volentària qu'exigis pacte exprés en capítols matrimoniaus entara sua operativitat. Eth sindic s'a mostrat satisfèt per qu'era naua norma **"respècte e presèrve ua des figures mès emblematicas e, en sòn moment, este-nudes en Aran, que dan especificitat ath dret civil aranés e, per extension, ath nòste autogovèrn"**.

Ua figura istorica

Damb aquest dret, es components deth matrimòni an de contribusir per parts iguales ath sosteniment des despens derivades deth règim e eth govèrn dera casa, e an de dividir es guanhs e es augments, ena dissolucio deth matrimòni e se non i a hilhs. Aquest pacte tanben pòt èster establèrt damb es progenitors der hilh o era hilha e tanben damb estranhs, en tot acordar qu'es béns guan-hats e es que se ganharàn demoraràn en comunitat mentre seguisque era associacion. Eth costum dera Val d'Aran e eth privilègi derivat dera Querimònia s'apliquen quan non entren en conflicte damb es principis relacionadi, ei a dèder, en tot aquerò que non se regule enes pactes de constitucio deth règim.

lei d'aran

Vint ans dera Lei d'Aran Vint anys de la Llei d'Aran Veinte años de la Ley de Aran

Eth sindic d'Aran, **Francés Boya**, e eth proòm dera Val d'Aran, **Rafael Ribó**, an celebrat es vint ans dera aprobacion dera Lei de regim especiau, en un acte institucionau qu'a agut lòc en Conselh Generau. Eth sindic a assegurat que "**cau arrefortir eth compromís**" reflectit ena primèra lei d'Aran damb er objectiu d'apregondir er autogovèrn, en uns "moments de dificultats politiquas e institucionaus", en referéncia ara senténcia deth Tribunau Constitucionau sus er Estatut. Boya a advocat per aprovar era Lei der aranés e a demanat un esfòrc as partits politics entà qu'actuen "**ath marge des tacticismes politics**". Rafael Ribó, qu'a reafirmat era sua volentat de preservar es drets der autogovèrn aranés, a explicat qu'er acòrd entà **respectar era singularitat d'Aran** ena lei de vegueries complís damb era singularitat dera Val qu'establís er Estatut d'Autonomia de Catalonha. Eth proòm inicièc en mai ua actuacion d'ofici a requeriment deth Conselh Generau, que li demanèc empara entà excludir era Val dera vegueria pirenènca.

Arrefortir era singularitat territorial
Reforçar la singularitat territorial
Reforzar la singularidad territorial

Eth Parlament de Catalonha aprovèc fin finau era lei de vegueries, qu'excludís ara Val d'Aran der encastre administratiu e territorial deth Pirenèu, d'acòrd damb era legislacion estatau vigenta, e balhe a Aran un estatut singular territorial au laguens de Catalonha, d'acòrd damb er Estatut d'Autonomia. D'aguesta forma, er "Alt Pirenèu", atau coma se lo nomena, ei format pes "municipis corresponents as comarques d'Alta Ribagorça, Alt Urgell, Cerdanya, Pallars Jussà e Pallars Sobirà". Era norma arrefortís era relacion bilaterau deth Conselh Generau d'Aran damb era Generalitat de Catalonha e prevé qu'eth Conselh de Vegueria delègue ara maxima institucion aranés es sues foncions e competéncias.

**Eth sindic s'amasse
damb eth CAC**
**El síndic es reuneix
amb el CAC**
**El síndico se reúne
con el CAC**

Eth sindic d'Aran, **Francés Boya**, a visitat era sedença deth Conselh der Audiovisuau de Catalonha (CAC) e a mantengut ua amassada de treball damb membres deth CAC entà analizar era situacion deth sector audiovisual ena Val d'Aran. Per part deth CAC, an prenut part eth president deth CAC, Ramon Font; eth vicepresident, Josep Pont; eth conselher secretari, Santiago Ramentol; era conselhera Carme Figueras; e eth conselher Josep Micaló.

Administracion electronica en Conselh
Administració electrònica al Conselh
Administración electrónica en el Conselh

Eth Conselh Generau d'Aran a començat a implantar era Administracion electronica damb nau apartats en sòn portau web www.aran.org, damb es quaus es ciutadans pòden realizar **tramits administratius on line**. D'aguesta forma, se pòden hèr gestions en linha restacades damb era administracion, era familia e es servicis sociaus, er abitatge e era via publica e eth miei ambient. Tanben s'a implementat un servici de supòrt as ajuntaments.

Eth programa, desvolopat pera empresa Semic Internet, ei frut d'un **convèni de colaboracion** entre eth Govèrn aranés e era Generalitat entà desvolopar era administracion electronica damb servicis de via dubèrta e servicis d'integracion en hilat deth padron telematic. Damb er acòrd, era Generalitat assomís eth finançament ath cent per cent, hèt que non genèr cap tipe de despena ne ath Conselh ne as ajuntaments aderidi ath projècte (Les, Canejan, Es Bòrdes, Vilamòs, Arres, Bossòst e Bausen).

D'aguesta forma, es ciutadans pòden hèr a arribar es sues quèishes e suggeriments, adreçar peticions ara Oficina deth Consumidor, sollicitar ajudes individuaus entàs minjadors escolars, certificar es referéncias cadastraus e demanar autorizacion entar accés ath miei naturau.

Eth Conselh a creat tanben ua **Oficina Generau d'Administracion Electronica** que da supòrt as ajuntaments ena prestacion de servicis de gestion municipau de tramits per internet, comparticion de donades entre administracions, tramitacions interadministratives, plataforma de Servicis de Contractacion Publica, cartografia digitau e notificacions, factures e registre electronics.

**“Era implantacion
deth programa non
supòse cap despena
entara maxima
institucion aranesa”**

“Ei ua oportunitat entà concertar es politiques esportives”

Lum vèrda ath Conselh Aranés der Espòrt

Llum verda al Consell Aranès de l'Esport

Luz verde al Consejo Aranés del Deporte

Eth Conselh Generau d'Aran e es entitats esportives araneses an constituït eth Conselh Aranés der Espòrt, que nèish coma un organ de participacion, coordinacion, debat e trabalh des entitats implicades en espòrt dera Val d'Aran. Eth sindic **Francés Boya**, qu'a presidit era prumèra assemblada, a saludat eth naisshement d'aguest organ consultiu coma "ua oportunitat entà concertar es politiques esportives publicques damb es clubs e associacions

restacadi damb es diuèrsi encastres esportius, coma er esquí, eth fotbòl, er espòrt escolar, eca.". Pr'amor dera diversitat esportiva que i a en Aran, eth Conselh Aranés der Espòrt se propòse crear comissions de trabalh d'acòrd damb eth desvolopament des entitats (Centre de Tecnificacion, esquí aupin, fotbòl, esquí de hons, espòrt escolar, eveniments, espòrts de gèu, eca.). En aguesta prumèra amassada, eth responsable d'Espòrts deth Conselh,

Robert Costa, a exposat era situacion actua der espòrt en Aran atau coma es principaus projèctes qu'eth Govèrn aranés se plantege entà 2011. Atau, eth Govèrn aranés persutarà ena sua propòsta entà hèr efectiu eth traspàs des competències en matèria esportiva, atau coma en desvolopament der espòrt de rendiment, per miei dera mielhora des servicis e eth reconeishement deth Centre de Tecnificacion per part deth *Consejo Superior de Deportes*.

solidaritat

Plen absolut ena serada solidària d'Edurne Pasaban Ple absolut a la gala solidària d'Edurne Pasaban Lleno absoluto en la gala solidaria de Edurne Pasaban

Eth Santuari de Santa Maria de Mijaran a demorat petit entà acuelher era serada solidària dera alpinista **Edurne Pasaban**, qu'auèc lòc en deseme. Ues 800 persones s'an amassat entà escotar es experiéncias de Pasaban ath long des sues expedicions e, en especiau, des protagonizadas entà arténher es 14 tucs de mèts de 8.000 mètres de nautada.

Eth sindic d'Aran, **Francés Boya**, a presentat er eveniment Edurne Pasaban. *Dera Val d'Aran ar Imalàia*, qu'an organizat eth Conselh Generau d'Aran e Torisme Val d'Aran e qu'a servit ath còp entà dar a conèisher era Val d'Aran coma ua tèrra singular, acuelhedora e idonèa entara practica dera nauta montanha. Boya a destacat que, damb eth sòn exemple, era alpinista a sabut transmèter eth valor dera perseverança entà superar tostemp nauï rèptes.

Ua representacion des mainatges e mainades des escòles dera Val d'Aran li an autreat un present en reconeishement dera sua solidaritat. Era recaptacion complèta dera serada se destinarà a projèctes d'ajuda umanitària en Nepal.

Eth sindic demane supòrt tar espòrt aranés El síndic demana suport a l'esport aranés El síndico pide apoyo al deporte aranés

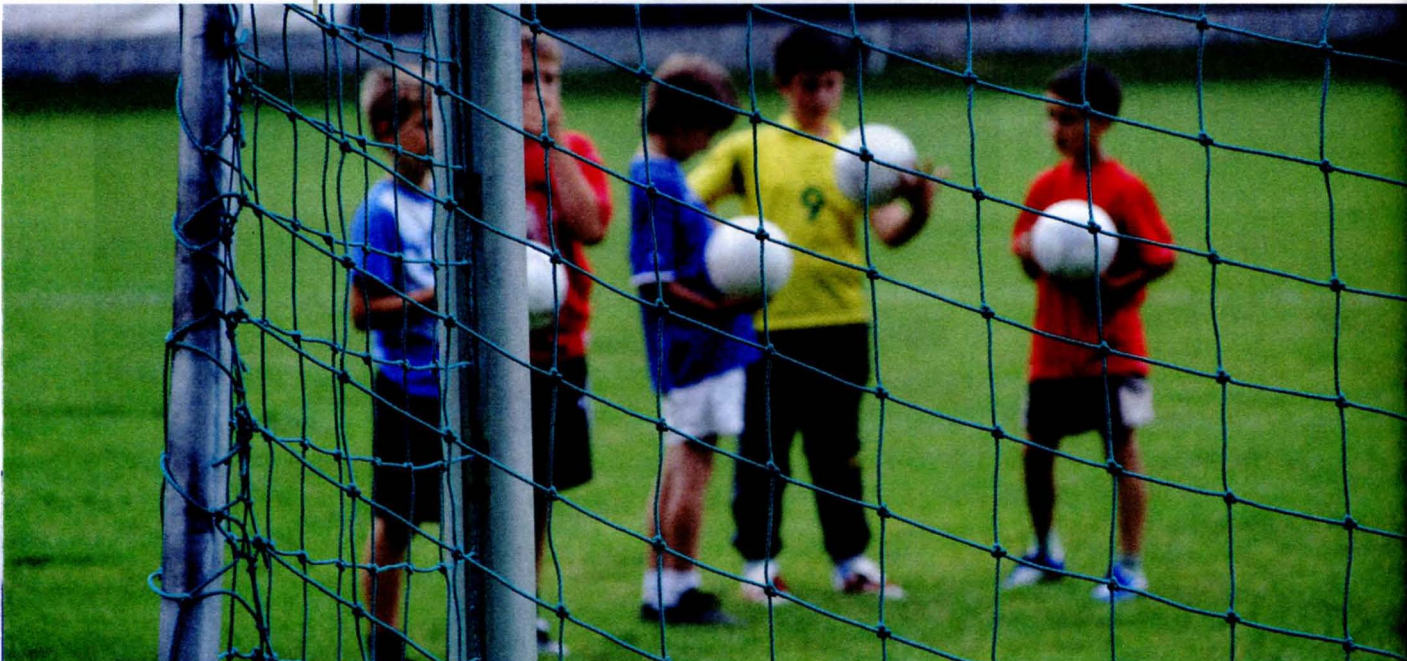
Eth sindic d'Aran, **Francés Boya**, s'a entrevistat damb eth director generau d'Espòrts, **Albert Soler**, en ua trobada qu'a agut lòc en *Consejo Superior de Deportes*, en Madrid. Eth sindic a trasladat era demana que plantege eth Govèrn d'Aran entà qu'es organismes estataus responsables dera promocion esportiva donguen supòrt ar espòrt aranés.

Francés Boya a explicat que "eth Conselh Generau explòre era possibilitat qu'es estaments der Estat donguen eth pas entà arreconèisher era realitat e era projeccion der espòrt d'Aran", especiaument en encastre der iuèrn e era activitat que desvolope eth Centre de Tecnificacion d'Esquí Aupin dera Val d'Aran.

En aquest sens, eth sindic a regretat era manca de comprension que istoricament a patit er espòrt aranés per part des institucions catalanes e qu'a significat tot soent ua manca de recorsi economics e reconeishement institucional.

espòrt

Ostius juvenils Estius juvenils Veranos juveniles

Un totau de 160 mainatges e mainades, de 3 a 12 ans, e 27 monitors des casals d'ostiu (Calandretes de Les e Vielha, Deportur, CAEI, Mon Actiu, Alps Aranesi, Palai de Gèu e Pati de Garòs) participèren ena hèsta de clausura dera sason de 2010, en un acte organizat pera Oficina de Joenessa deth Conselh Generau d'Aran. D'aguesta forma, se dèc per concludida era sason d'ostiu pendent era quau an lòc dièrses activitats de léser.

Eth Conselh Generau d'Aran a facilitat tàs mès de 250 mainatges de totes es associacions es **desplaçaments gratuïts** en transpòrt public laguens dera Val. Es casals d'ostiu s'an desvolopat en Les, Bossòst, Vielha, Garòs, Arties e Salardú entà ajudar ara conciliacion deth trabalh des familias damb es vacances e eth léser des mainatges.

Visita entàs colònies oncologiques Visita a les colònies oncològiques Visita a las colonias oncológicas

Eth sindic d'Aran, **Francés Boya**, a mantengut ua trobada damb era presidenta dera Associacion Espanhòla Contra eth Càncer (AECC), **Isabel Oriol Díaz**, de visita entàs colònies d'ostiu entà mainatges qu'an patit ua malautia oncologica. Es colònies, qu'an arribat ara 11au edicion, son organizades pera AECC Catalunya de Lleida. Era trobada a agut lòc ena Aubèrja Era Garona de Salardú, que sòl acuelher as mainatges e mainades que participen enes activitats programades ena Val d'Aran entà afavorir abits saludables e promòir es valors dera amistat e eth respècte mieiambientau.

interculturau

Jornada entà compartir e intercambiar cultures **Jornada per compartir i intercanviar cultures** Jornada para compartir e intercambiar culturas

Un an més, eth Conselh Generau a organizat ua jornada interculturau, qu'enguan a agut lòc ena sala polivalenta de Bossòst damb centenars de persones que demoren en Aran e compartissen es sòns origèns fòrça disparions. En concrèt, i a agut representacion de 9 païsi (Equador, Bolívia, Colòmbia, Brasil, Argentina, Marròc, Paquistàn, Romania e Republica Dominicana) e 6 parçans (Aragon, Galícia, Andalosia, País Basc e Calonha, ath delà dera Val d'Aran).

Tanben i an participat era Associacion de Bolivians Residents en Aran, era Associacion de Romanesi ena Val d'Aran, era Còlha es Sautarèths de Bossòst, era Corau dera Glèisa de Santa Maria de Bossòst, eth Grop Aerobic deth Baish Aran, e es grops aranesi de *hip-hop* e *break dance*.

Era tecnica dera Oficina d'Atencion as Ciutadans, **Montse de Burgos**, a manifestat qu'aguesta trobada cerque "**favorir era interrelacion e era comunicacion entre persones de procedències dispariones e, d'aguesta forma, sensibilizar ara societat d'acuelhuda**". Ath long dera jornada, i a agut activitats entàs més petiti, coma condacondes, dances e jòcs de tot eth món.

Activen ua Bossa Joena d'Abitatge **Activen una Borsa Jove d'Habitatge** Activan una Bolsa Joven de Vivienda

Eth Govèrn aranés a assomit era gestion dera Bossa Joena d'Abitatge d'ençà dera signatura d'un convèni de colaboracion damb era Generalitat. Era conselheira **Noelia Costa** a declarat que "aguest ei un ahèr dera maxima importància entath nòste Departament", e a assegurat qu'es techniques de Joenessa "s'an format dejà entà pr'amor de gestionar eth programa informatic que permet ajudar as propietaris entà

que lòguen un pis a un joen". Eth Conselh Generau d'Aran a metut a disposicion des ajuntaments qu'atau ac demanen ua **tecnica compartida de Joenessa** damb er objectiu d'elaborar es Plan locals de Joenessa e ajudar a dinamizar era activitat dera administracion locau en relacion damb es joeni e joenes des municipis. Aguesta politica ei avalada pera Generalitat de Catalonha, que, amassa damb eth Conselh, a

dat supòrt as entitats locaus qu'an demant ajudes en aguest sens. Aguestes son es ajuntaments de Les, Bossòst e Es Bòrdes, e era EMD de Bagergue. Laguens des activitats previstes pera Oficina de Joenessa, destaque era colaboracion actiua damb es corsis e es talhèrs der **IES d'Aran** sus diuèrses tematiques, coma era prevencion dera drogodependècia o era prevencion dera violència de genre

Ajudes entà mantier es escòles des pòbles

Ajuts per mantenir les escoles dels pobles

Ayudas para mantener las escuelas de los pueblos

Eth Conselh Generau d'Aran a signat damb es AMPEs dera Val d'Aran es convènis pes quaus eth Govèrn aranés subvencione es minjadors escolars des pòbles d'Arties, Salardú, Les, Bossòst e Es Bòrdes. Er objectiu d'aguesti acòrds ei "ajudar as pòbles a mantier dubèrtes e dinamizadas es sues escòles e contribuir ara conciliacion laborau e familiar des pairs e mairs damb mainatges en edat escolara", segontes a declarat era cap de Cultura e Política Lingüística,

Maria Vergés.

Era escòla de Vielha e er Institut d'Aran compden damb un servici de minjador escolar, que tanben subvencione era maxima institucion aranesa per miei deth finançament que li transferís eth Departament d'Educacion dera Generalitat. A trauèrs des acòrds signadi, eth Conselh Generau apòrte 22.500 èuros as associacions de mairs e pairs entara gestion d'aguesti minjadors enes pòbles mès petits.

Ath delà, eth Govèrn d'Aran contribuís ath finançament deth transport extraescolar damb ua ajuda de 9.200 èuros, adreçada as escòles e er Institut d'Aran. "D'aguesta forma, se garantís qu'es alumnes poguen hèr gessudes d'aprenedisatge dehòra der orari escolar", segontes Vergés.

educacion

"Auem era oportunitat
d'introduzir naues
formes d'aprenedisatge"

Plan pilòt en primària entà substituir es libres per ordinadors

Pla pilot a primària per substituir els llibres per ordinadors

Plan piloto en primaria para sustituir los libros por ordenadores

Era Val d'Aran ei pionèra enguan ena substitucion de libres per ordinadors entàs alumnes de 5au e 6au de Primària, ath delà des estudiants de Segondària, qu'ena rèsta de Catalonha ja corsen es assignatures de forma digitau. Atau se despren deth Plan pilòt d'educacion qu'era Generalitat de Catalunya e eth Conselh Generau d'Aran an metut en marcha entà iniciar eth procès de digitalizacion des con-

tenguts educatius, especiaument des aufertadi en aranés.

Eth Govèrn d'Aran apòrte ua subvencion de 50 èuros as alumnes de 5au e 6au de Primària, perque son es prumèri de tota Catalonha en corsar diuèrses assignatures de forma digitau. D'aguesta forma, se redusís era aportacion des pairs e mairs ena crompa des portàtils. Ath delà, eth Conselh Generau subvencione ath 100 % era crompa de

toti es libres de tèxte editadi en aranés.

Era cap de Cultura e Política Lingüística, **Maria Vergés**, a declarat que "eth Conselh a volut èster pionèr ena substitucion de libres per ordinadors, perque èm dauant ua oportunitat entà garantir eth futur der aranés e introduzir non sonque es naues tecnologies enes aules, senon tanben naues formes d'aprenedisatge, mès dinamiques e interactives".

Propòsta entà renauir era Escòla d'Ostalaria de Les Proposta per reformar l'Escola d'Hosteleria de Les Propuesta para reformar la Escuela de Hostelería de Les

Eth Conselh Generau se propòse confirmar eth compromís dera Generalitat entà adequar e reformar era bastissa adunha ara residéncia de léser de Les e convertir-la ena naua Escòla d'Ostalaria dera Val d'Aran. Eth Govèrn aranés vò arrefortir er acòrd de collaboracion damb eth Departament d'Ensenhament, dempús dera cession des espacis qu'apertien ara conselheria d'Empresa e Ocupacion. Aguest acòrd permeterà amiar entà dauant es reformes de besonh entà mielhorar es espacis e es servicis dera Escòla. Entath Conselh, eth centre a d'apregondir eth sòn lideratge en camp der ensenhament gastronomic e contribuir ara dinamizacion economica dera zòna de baish Aran.

**“Ei eth prumèr pas
entà especializar Aran
enes estudis occitans
e toristics”**

Eth Conselh d'Aran e era UdL signen un acòrd entara formacion superiora

El Conselh d'Aran i la UdL signen un conveni per a la formació superior

El Conselh d'Aran y la UdL firman un convenio para la formación superior

Eth sindic d'Aran, **Francés Boya**, e eth rector dera Universitat de Lleida (UdL), **Joan Viñas**, an signat un convèni marc de collaboracion entà fomentar ena Val d'Aran era formacion superiora e era transferéncia de coneishement. Per miei d'aguest acòrd, eth Conselh Generau e era UdL poderàn iniciar era sua collaboracion entà desplegar ena Val ua universitat de caractèr semipresenciau, d'acòrd damb es besonhs e es demanes

detectades ena poblacion aranesa. Aguest ei eth prumèr pas entà desvolopar a miei tèrme projèctes damb era idèa d'especializar Aran en encastre des estudis occitans, era economia toristica e era investigacion deth món dera nhèu. De hèt, eth convèni se concebís entà promòir era recèrca e era innovacion tot generant coneishement en diferents encastres de saber e d'interès entàs dues institucions. Tanben se preven acòrds entà

qu'era UdL pogue accedir tath lòc de practiques entàs sòns estudiants en sector productiu dera Val.

“Volem ajudar as joeni aranesi entà que poguen compatibilizar eth dret qu'an entà accedir a uns estudis superiors e hèr era sua vida ena Val d'Aran, que se tròbe luenh des centres universitaris”, segontes Boya. Ar acte i a assistit tanben era cap de Cultura e Politica Lingüistica deth Govèrn aranés, **Maria Vergés**.

Eth Parc deth Portilhon, ena rècta finau

El Parc del Portilhon, a la recta final

El Parque del Portilhon, en la recta final

Eth Parc de Montanha d'Eth Portilhon, plaçat en Bossòst, se tròbe dejà enes darrères fases de construccion. Eth Conselh Generau d'Aran, per miei dera empresa UTE Decoblock S.L. e IPV S.L., execute es òbres dera fasa 6au per un impòrt totau de 537.000 èuros. Aguesta inversion servís entà adequar era antiga casèrna dera Guàrdia Civil

coma musèu e centre d'acuelhuda, atau coma entà acabar es barratges, divisòries, passatges, plafons, placats e revestiments, enveiraments e diuèrsi acabats enes installacions. D'aguesta forma, eth Govèrn aranès prevé deishar eth parc en condicions en aguest ostiu.

Eth sindic d'Aran, Francés Boya, a

assegurat qu'en primèr an de dubertura, se demoren ues 50.000 visites, formades sustot per grops d'escolars, e a soslinhat que "eth parc aurà un impacte positiu en ensems dera Val d'Aran, pr'amor qu'ajudarà a dinamizar ues autes formes d'economia pendent tot er an, especialment enes epòques mès desestacionalizadores".

Reforma dera cabana des Calhaus

Reforma de la cabana de Calhaus

Reforma de la cabaña de Calhaus

Eth Conselh Generau d'Aran, per miei dera empresa publica SAVA S.L., a melhorat substanciaument era cabana des Calhaus, plaçada en parçan a on s'amassen es ramats dera Val pendent era sason d'ostiu. Eth sindic d'Aran, **Francés Boya**, e eth conselhèr de Miei Ambient e Pagesia, **Francés Bruna**, an acompanhat as representants de Bagergue e Unha, propietaris dera bastissa, ena estrea d'aguesta reforma.

Francés Bruna a explicat qu'era actuacion **"ei frut der acòrd qu'eth Conselh manten damb es pedanies de Bagergue e Unha entà realizar enes sues montanhes eth plan d'agropacion de ramats"**. Entath conselhèr, eth nau equipament "constituís eth modèl de cabana que volem promòir des deth Conselh Generau d'Aran: ua caseta senzilha, confortabla e sostenibla".

bòsqui

Regenerar es bòsqui e mantier er entorn suenhat Regenerar els boscos i mantenir l'entorn cuidat Regenerar los bosques y mantener el entorno cuidado

Eth Departament de Miei Ambient e Pagesia a desvolopat trabalhs silvicòles de melhora dera massa arbrada en 20 ectarèes des bòsqui aranesi. Aguesti trabalhs servissen entara obtencion de materiau lenhós non comercializable, que serà destinat ara indústria dera husta. Poderà usar-se coma energia de biomassa, dempús deth sòn secatge.

Es actuacions s'an amiat a tèrme ena ribèra der arriu Nere (Vielha – Mijaran) e es parçans de Sèuva – Casteret (Les) e Desèrts e Cuveishic (Arròs e Vila). Eth conselhèr **Francés Bruna** a indicat que "aguestes intervencions ajuden tanben a regenerar eth bòsc e mantier er entorn mès suenhat e endreçat". En totau, s'an invertit 34.000 èuros, finançadi per miei deth convèni marc entre era Deputacion de Lleida e eth Govèrn aranés entath periòde 2009 – 2010.

recuelhuda de lordères

Mielhorar era recuelhuda de lordères Millorar la recollida d'escombraries Mejorar la recogida de residuos

Eth Conselh Generau d'Aran auance enes sòns tràmits entà bastir ua planta de transferéncia de residus, que serie plaçada ena antiga planta incineradora, clausurada en 2003 per èster nautament contaminanta. Eth Govèrn aranés a ecomanat dejà ara empresa Disseny i Sostenibilitat S.L. era redaccion deth projècte executiu e er estudi de seguretat dera reforma e ampliacion dera naua planta.

Aguest ei eth dusau pas important qu'eth Conselh amie a tèrme entà bastir eth centre qu'a de perméter mielhorar eth servici de recuelhuda

de lordères, dempús dera aprobacion deth projècte basic de construccion. Era actuacion globau entà bastir era planta ei avalorada en 1,7 milions d'èuros, que serien finançadi per miei d'ua subvencion dera Agéncia Catalana de Residus.

Eth servici de transport

Eth Conselh de Govèrn a aprovat eth plec de clausules administratives entara contractacion deth servici de transferéncia de residus municipaus. Er impòrt dera contractacion ascendís a 711.000 èuros e a de perméter era

prestacion d'aguest servici entà transportar es lordères entà dehòra dera Val d'Aran.

D'aguesta forma, ua madeisha empresa se harie cargue deth traslat des lordères entà Tremp, es envasi e carton entà Lleida e eth veire entà Montblanc. Eth cap de Coordinacion des Servicis Publics, Emilio Sanllehy, a declarat que **"damb era naua contractacion, eth Govèrn d'Aran sage de racionalizar e optimizar es recorsi, redusir es còsti e aumentar era eficiéncia dera transferéncia des residus"**.

**Era carn de potro,
un producte deth país**
**La carn de poltre,
un producte del país**
**La carne de potro,
un producto del país**

Eth Departament de Miei Ambient e Pagesia deth Conselh Generau d'Aran a editat un huelheton sus es qualitats qu'aufrís era carn de potro. Damb eth *títol Eth potro d'Aran*, era carn *desconeishuda*, eth Govèrn aranés vò dar a conèisher "es vertuts e era sua qualitat" ar ensem dera poblacion e es toristes que vien entara Val d'Aran, segontes a declarat eth conselhèr Francisco Bruna. Eth triptic explique coma se crie eth potro, quines son es sues propietats e a on se pòt anar a crompar. Tanben se hè ua relacion des principaus eveniments gastronomic previsti enguan a on se pòt degustar aguesta carn e que compden damb eth supòrt de Torisme Val d'Aran e eth Grèmi d'Ostalaria dera Val d'Aran.

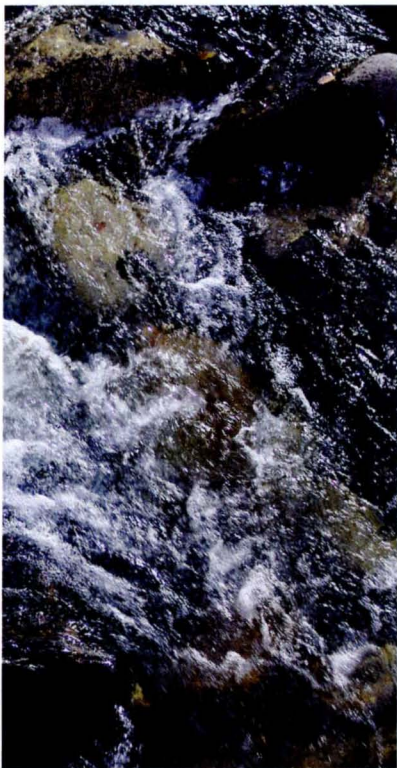
**Eth Govèrn difon ua
guida des misharnons**
**El Govern difon una
guia de bolets**
**El Gobierno difunde
una guía de las setas**

Eth Conselh Generau d'Aran a hèt arribar as cases deth país era Guida des Misharnons, qu'a publicat eth Departament de Miei Ambient e Pagesia deth Govèrn aranés. Eth conselhèr Francés Bruna a explicat que "**era guida pòt èster de fòrça utilitat entà conèisher era varietat de misharnons qu'auem ena Val e des quaus fòrça viatges desconeishem se son o non comestibles**". Atau madeish, eth Conselh a tornat a organitzar enguan era **Exposicion Micologica**, qu'a arribat ara 4au edicion.

**Eth Conselh collabòre
damb es hèires
ramadères**
**El Conselh col·labora
amb les fires ramaderes**
**El Conselh colabora con
las ferias ganaderas**

Eth Departament de Miei Ambient e Pagesia deth Govèrn aranés a dat supòrt as hèires ramadères de Vielha, Bossòst, Les, Salardú e Arties. En aguesti eveniments, succedidi en octubre, eth Conselh Generau a presentat era Mèrca de Garantia entàs productes aranesi, recentament obtenguda, e a balhat ua cistalha de productes tipics damb aguest distintiu as ramadèrs qu'an participat enes hèires. Atau madeish, eth Conselh a aufrít ua degustacion de carn de potro, qu'a agut lòc ena hèira de Vielha damb eth supòrt deth Grèmi d'Ostalaria dera Val d'Aran e Torisme Val d'Aran.

Propòsta entà crear vies herrades en Les, Arties e Unha Proposta per crear vies ferrates a Les, Arties i Unha Propuesta para crear vías ferratas en Les, Arties y Unha

Eth Conselh Generau d'Aran a proposat crear vies herrades enes pòbles de Les, Arties e Unha. Eth Govèrn aranés trabalhe entà inclúir aguesta mesura en plan d'accions de 2011 deth **Plan de Desestacionalizaciòn** e Internacionalizaciòn qu'eth madeish Conselh prebotge amassa damb er organisme estatau Turespaña. En aguesti moments, era comission de seguiment deth convèni avalòre era propòsta que, a de servir entà promòir eth torisme actiu pendent er ostiu, ena linha de trabalh que ja se desvolope damb eth Govèrn centrau. Eth projècte, avalorat en 100.000 èuros, sajarie de dinamizar es pòbles ar entorn d'aguesti camins hèti damb estructures de hèr e cables d'acèr que permeten arribar a zònes de dificil accés.

mielhores

Mielhores enes arrius enquia er an 2011 Milloras als rius fins l'any 2011 Mejoras en los ríos hasta el año 2011

Eth Conselh Generau d'Aran fomenta un plan integrau de mielhores des arrius dera Val d'Aran, que se desvolope d'ençà de 2008 e qu'ei projectat enquia er an 2011. Eth plan, qu'execute era Agència Catalana dera Aigua (ACA), consistís en amiar a tèrme trabalhs de neteja dera vegetaciòn e arretirada de materiau qu'obstruís eth pas dera aigua. Era empresa deth Conselh SAVA S.L. a desvolopat mielhores en diuèrsi punts der arriu Garona e enes barrancs d'Unhòla, Corilha e Valarties.

Atau madeish, eth Govèrn catalan a aprovat eth programa entà 2011, qu'includís era sollicitud deth Conselh Generau entà **mantier er arriu Garona, en tram comprenut entre eth pònt de Vielha e eth pònt d'Es Bòrdes**. En totau s'auràn invertit més de 135.000 èuros.

Ribèra de Valarties

Eth Conselh Generau d'Aran a prebotjat era mielhora dera canalizaciòn dera aigua ena ribèra de Valarties. En concrèt, s'an re.hèt es parets de contenciòn deth barranc des Hièstres en marc d'ua actuaciòn qu'a realizat era Agència Catalana dera Aigua (ACA). Es trabalhs an consistit en assoldir es parets, netejar er entorn e assegurar era corrècta canalizaciòn deth cors dera aigua. D'aguesta forma, se mielhore era foncionalitat idraulica des barrancs dera ribèra e se mantien es sòns valors mieambientaus.

Convèni damb eth Servici Meteorologic Conveni amb el Servei Meteorològic Convenio con el Servicio Meteorológico

Eth Conselh Generau e eth Servici Meteorologic de Catalonha an signat un convèni de collaboraciòn, amassa damb representants dera Federaciòn d'Entitats Excursionistes de Catalonha e eth Centre Excursionista de Catalonha, entà facilitar era comunicaciòn e er escambi d'informaciòn enes refugis sauvadi de montanha sus era prevision e observaciòn meteorologica e de lauegi, atau coma possibles Situacions Meteorologiques de Risc. D'aguesta forma, es refugis auràn accés dirècte ath Butletin Pirenènc, eth Butletin de Perilh de Lauegi e es avis de risc.

Coma recuperar era fruta de montanha

Com recuperar la fruita de muntanya

Cómo recuperar la fruta de montaña

Era Val d'Aran a acuelhut ua jornada que s'a centrat en prètzhet dera recuperacion e es potencialitats de nauï productes emergents ath torn des varietats locals de fruta, mès tanben des deth punt d'enguarda dera vinha o es ortalisses. Era jornada, organizada peth Conselh, er IDAPA e eth Departament d'Agricultura, a servit entà méter en contacte as agents impulsors des diuèrses iniciatives e possibilitar era dinamizacion conjunta des experiéncias enes territòris de montanha.

S'a tractat era potencialitat tant economica coma biologica en referéncia ara **elaboracion de sidra e chuc aranés**. Tanben s'a hèt ua prospeccion des frutèrs de varietats antigues deth Parc Naturau deth Cadí – Moixeró, e es participants an podut conéisher eth projècte de recuperacion de frutèrs e vinha en Pallars Sobirà atau coma era experiéncia d'ua finca en Llesp laguens deth programa Ribagorça Romànica.

“Eth Govèrn plantege ua melhora intègra damb eth supòrt deth Ministèri de Miei Ambient”

Començar a recuperar eth Camin Reiau

Començar a recuperar el Camin Reiau

Empezar a recuperar el Camin Reiau

Eth Conselh Generau d'Aran a començat a recuperar es trams deth Camin Reiau que son mès deterioradi. Damb aguesta actuacion, eth Conselh **“da valor a un des productes patrimonius mès avaloradi dera Val d'Aran”**, atau coma a explicat eth conselhèr Francés Bruna. S'an començat a recuperar tròci dera part baisha e mieja deth Camin, en concret enes trams d'**Era Bordeta - Pònt d'Arròs - Aubèrt**, pr'amor qu'èren es que se

trobauen en un estat mès degradat. Ath delà, eth Govèrn plantege era melhora e recuperacion intègra deth Camin Reiau damb er objectiu de convertir-lo en ua via vèrda. En aguesti moments, eth Govèrn aranés, que compde damb eth supòrt deth Ministèri de Miei Ambient, elabòre eth projècte damb era volentat de revalorizar aguesta ruta coma ua des mès interessantes e subergessentes deth Pirenèu.

Era recuperacion deth Camin Reiau va restacada damb era iniciativa *Summum*, era ruta romana que connectarà Sant Bertran de Comènges damb Ròda d'Isabena, e constituís un **“projècte estrategic entara difusion des valors mie-iambientaus, era promocion de nauï productes toristics e era conservacion deth patrimoniu naturau, culturau e istoric deth país”**, segontes Bruna.

identitat

Es Pompièrs, “signe d’identitat d’Aran” Els ‘Pompièrs’, “signe d’identitat d’Aran” Los ‘Pompièrs’, “signo de identidad de Aran”

Eth sindic d’Aran, Francés Boya, a definit as Pompièrs coma **“un signe d’identitat dera Val d’Aran” e “un patrimoni de toti es aranesi, qu’ei peth dessús deth combat politic”**. Atau ac a assegurat en transcurs dera hèsta de Santa Barbara, patrona des pompièrs. Boya a explicat que **“d’acòrd damb eth sòn compromís damb es Pompièrs, eth Govern d’Aran auance de forma fèrma e segura de cap tà un modèl integral e concertat damb es sòns membres”**. Per aguest motiu, a arregrait era colaboracion de toti es pompièrs entà hèr realitat era naua entitat d’emergéncias.

En marcha eth nau organisme d’emergéncias En marxa el nou organisme d’emergéncias En marcha el nuevo organismo de emergencias

Era naua entitat de Pompièrs e Emergéncias dera Val d’Aran comence a caminar. Per prumèr viatge, s’a amassat eth Conselh d’Administracion deth nau organisme prebotjat peth Govern aranés entà gestionar es servicis de prevencion, escandiment de huecs, transpòrt sanitari e de sauvament e rescat, atau coma tot eth personau de pompièrs deth Conselh, es pompièrs voluntaris e es professionaus de Transpòrt Sanitari dera Val d’Aran (TESVA).

Eth nau Conselh d’Administracion, ratificat peth Plen deth Conselh, incorpora un representant des pompièrs voluntaris, designat pes associacions de pompièrs voluntaris dera Val d’Aran. Era amassada a servit entà presentar ath nau director gerent dera entitat, **Francisco Echevarría**, exgerent dera Agéncia Galhèga d’Emergéncias.

Era naua entitat a neishut entà arrefortir e aumentar era cartèra de servicis, prebotjar mesures de prevencion e mielhorar era cooperacion damb es servicis de proteccion civil. Tanben sage de superar es problèmas derivadi dera manca de formacion e era situacion laborau dispariona, entre d’autes deficiéncias a mielhorar.

Aran assomís competéncias de proteccion civil Aran assumeix competéncias de protecció civil Aran asume competencias de protección civil

Eth Conselh Generau e era Generalitat an barrat un acòrd entà arrefortir eth sistèma de Proteccion Civil ena Val d’Aran. Er acòrd artenhut mielhore era coordinacion en cas d’emergéncias e fomente es infraestructures damb era incorporacion d’un supòrt tecnic basic ath laguens dera sua organizacion. Ath delà, eth Govern aranés darà

supòrt as ajuntaments ena realizacion des ses fonsions en proteccion civil e regularà era execucion dera elaboracion des plans d’aguest airau, d’acòrd damb era competéncia municipau de planificacion e prevencion. Damb era colaboracion deth Conselh, era Generalitat elaborarà un Plan d’Actuacion de supòrt locau, e proposarà un Programa de Trabalh

d’Avaloracion des risqui especiaus e d’implantacion des plans. Eth sindic Francés Boya a destacat que **“eth Conselh Generau d’Aran mielhore e apregondís er autogovern ena prestacion de servicis basics entàs ciutadans, en tot obtier mès recorsi entà gestionar de mès apròp competéncias vitaus en matèria de proteccion civil”**.

M'AGRADE ERA VAL D'ARAN

Mos agrade era Val d'Aran perque aufrís oportunitats de progrès e trabalh, active mesures d'impuls economic e vò èster ua destinacion toristica de referéncia ena nhèu, era montanha e eth sector de servicis.

Conselh Generau d'Aran